

Austatud lugeja!

Alates kalendrisuve algusest on olnud väga palav. Taas on tuliseks kiskumas ka diskussioon õigushariduse kvaliteedi üle. Nagu Madis Ernits siinses *Juridicas* ütleb, „Eesti kontekstis pretsedenditult kirglik arutelu“. Tema esitatud loetelu alates aastatagusest suvest sel teemal avaldatust võtab enda alla pool lehekülge, ja kindlasti pole loetelu ammendav. Tänan Viljar Peepu, kes ühtse juristieksami kavade oli nõus kirjutama ja sedakaudu ka teised kirjutama tõi. Mure on kõigil üks, võimalikud lahendused erinevad. Vaidlustest pidavat sündima tõde. Loodame. Selle eelduseks on mh oskus teha ennast mõistetavaks. Lisaks mõtte ja sõna selgusele tähendab see seda, et kirglikud vaidlused ei tohi muutuda liiga kirglikuks. Sest kui teine pool saab haiget, võib valuaisting halvata nii kuulmisvõime kui ka mõtetegevuse. Sellisele võib küll kurtust ja rumalust ette heita, kuid ära unusta: sa oled selle ise põhjustanud. Hoidku taevas aga selle eest, et kirgliku vaidluse käigus püütakse teist poolt naeruvääristada või tühistada. Siis muutub see tema jaoks võitluseks oma olemuse eest, mis ei ole ei rohkem ega vähem kui võitlus elu ja surma peale. Loomulikult on võitlusi, mille eesmärk ongi vastane murda. Võitlus hea õigushariduse pärast nende hulka ei kuulu. Sest vastast ju pole, on ühine mure.

See võis olla umbes viis aastat tagasi, kui hakkasin rääkima sellest, et me võiks avalikult diskuteerida oma enda ameti olemuse üle. Kui rääkida tuumikust, siis kes on kohtunik/prokurör/advokaat? Seni on vaid Lavly Perling arutlenud prokurööri ameti üle (*Juridica* 2019/6). Nii on mul hea meel sellesama Madis Ernitsa artikli üle, sest mis saab olla veel põhimõttelisem küsimus, kui küsimus juristi olemusest? Sest nagu Ernits ütleb: „„Kes on jurist?“ on põhjaneva õiguskultuurilise ning õiguskorra jaoks koguni eksistentsiaalse tähtsusega küsimus. See puudutab otseselt küsimust, kuidas peaks õigusharidus olema Eestis mõistusepärast korraldatud. Sest kui teaksime, kes on jurist, siis oleksime ju vältimatult sammukese lähemal vastuse leidmisele küsimusele, kuidas tuleks korraldada juristiks saamine. Kui on kokku lepitud eesmärgis, on ka vahendeid selle saavutamiseks kergem leida.“

Rääkides õigusharidusest, keskendume enamasti juristi kutseoskustele (Ernitsa kohaselt „käsitööoskustele“). Ärgem siiski unustagem ka rahvatarkust, mille kohaselt inimene võetakse tööle tööoskuste pärast, lahti lastakse aga isikuomaduste tõttu. Tänuväärset rõhutavadki Evelin Lopman ja Ülle Madise selliseid isikuomadusi nagu uudishimu ja loovus. Tõsi on ka see, et tuupimine – mis kohati on paratamatu – neid omadusi ei arenda. Ernitsa viidatud Claus Roxin pakub siin kenaks alternatiiviks väga head mälu. Veel peab Roxin oluliseks huvi sotsiaalsete konfliktide ja probleemide vastu, „sest kogu õigusteadus tegeleb sotsiaalsete häirete likvideerimise ja kõige erinevamate huvide tasakaalustamisega“. Ehk siis: poks ei ole juura.

Nagu märgivad Karin Sein ja Age Värvi, Eestis on tavaks mingile õiguslikule küsimusele lahendust otsides pöörduda Saksa õiguse ja sealse praktika poole. Nii oleme lugeja ette toonud Stefan Koriothi ülevaate paljuräägitud Saksa õigushariduse korraldusest. Õppekava sisu ning õppejõudude ja lõpetajate taseme parandamiseks analoogse süsteemi sisseviimist Eestis peavad Evelin Lopman ja Ülle Madise ilmselt kõige kulukamaks, aeganõudvamaks ja ohtlikumaks teeks, mis tõenäoliselt sihile ei vii. Kuidas ka ei oleks, nagu märgivad Andra Laurand ja Madis Ernits oma saatesõnas, kahjuks Saksa süsteemi tundmine kindlasti ei tule.

Mida lõpetuseks öelda? Tung Tartu Ülikooli õigusteaduskonda oli 2022. aastal jätkuvalt väga suur. Nagu märgib Madis Ernits, potissepad saavad väga kvaliteetse savi. Seega, sisseastuja õigushariduse kvaliteedi pärast ei muretse. Noor ei peagi, mure on vanemate inimeste pärisosa. Ärgu see meid vaid murdku.

Katrin Prükk